



Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Invitaziun

19. Radunonza dil cussegl da vischnaunca

dil trienni 2014/2017

mesjamna, igl 1. da fevrer 2017, allas 20.00 uras
ell'aula dalla casa da scola a Sedrun

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol nr. 18 dils 9 da november 2016
3. Iniziativa: Lantschar contractivas da fusiun ella Cadi
4. Credit da planisaziun per la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun
5. Credit pil niev baghetg dil stradalesser
6. Orientaziuns
7. Varia

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Beat Roeschlin

Menader center communal
Simon Collenberg



Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2014/2017

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 17-2014/18 dils 9 da november 2016

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 18/2014/17 dils 9 da november 2016

allas 20.00 uras entochen allas 23.00 uras ell'aula dalla casa da scola a Sedrun

Presidi:	Otto Curschellas	
Actuara:	Annamaria Monn	
Dumbravuschs:	Sep Aluis Monn e Severino Solèr	
Presents:	9 cusseglierAs, total 9 votantAs (absolut pli 5)	
Aspectaturs:	9	
Cusseglers:	Armin Albin, Rueras Arno Berther, Surrein Franco Curschellas, Sedrun Otto Curschellas, Sedrun	Gelgia Deplaz, Dieni René Epp, Sedrun Christian Gieriet, Sedrun Sep Aluis Monn, Gionda Severino Solèr, Cavorgia
Suprastonza:	Beat Roeschlin, president communal André Schmid, genau Renato Decurtins, genau	Mario Hitz, genau Christian Albin, genau
Cumissiu da gestiu:	Guido Friberg, Sedrun Norbert Vinzens, Sedrun	Toni Monn, Rueras
Perstgisas:	Diego Curschellas, Gionda Michel Deragisch, Sedrun	Josi Russi, Sedrun Marc Berther, suppleant

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol nr. 17 dils 05-10-2016
3. Preventiv 2017
 - a) Vischnaunca Tujetsch
 - b) Bogn Sedrun
 - c) Fixar il pei da taglia per igl onn 2017
 - d) Fixar il pei da taglia sin schischom per igl onn 2017
4. Cunvegnas da prestaziun culla Regiun Surselva
5. Mesiras immediatas ella Val Strem - credit
6. Schlagertage e Pimp my Schlitte - credits
7. Orientaziuns
8. Varia

1. Tractanda Avertura

La 18avla radunonza dil cussegl da vischnaunca dil trienni 2014/2017 vegn aviarta entras il president Otto Curschellas cun beneventar tuts presents.

Plaid d'introducziun dil president dil cussegl da vischnaunca Otto Curschellas:

Il cusseglier Josi Russi, Diego Curschellas, Michel Deragisch ed il suppleant Marc Berther han schau perstgisar. Persuenter ei il suppleant Armin Albin presents.

La situaziun finanziaria dalla vischnaunca da Tujetsch ei dètg favoreivla. Il deivets a miez e liung termin muntan actualmein a frs. 2 milliuns. La vischnaunca da Tujetsch ch'ei taxada dil cantun Grischun en classa 2 dalla fermezia finanziaria, s'auda tier las fermas vischnauncas dalla Surselva. Mo la vischnaunca da Laax ei aunc taxada meglier. Ei vegn denton mintg'onn pli grev da contonscher aschi in bien resultat. Quei ord il motiv che las entradas da taglia van anavos. Plinavon ei la nova ulivaziun da finanzas in disavantatg per la vischnaunca da Tujetsch. Tier l'ulivaziun da grevezias aveva la vischnaunca da Tujetsch planisau cun entradas ed uss munta tala ad in minus da rodund frs. 15'400.00. Dil cantun Grischun dat ei denton era bunas novitads. La cussegliera governativa ha dacuort communicau che la taglia per interpresas e societads duei vegnir sbassada ils proxims onns. Quei ei in ferm signal dalla vart dil cantun Grischun che vul aschia stimular l'economia. Vinavon vegn il cantun a far investiziuns ella aulta summa da frs. 274 milliuns. Il cantun ha l'intenziun da reagiar anticiclic, cura che la situaziun da lavur dallas interpresas ei meins buna.

Era la vischnaunca da Tujetsch astga ughegiar da far in pèr investiziuns. Cheutier vala ei denton la peina da metter las dretgas prioritads. L'infrastructura ch'ei avon maun sto vegnir migliorada. Cheu patratgel jeu oravontut vid il bogn cuvretg che ha ner da basegns d'ina sanaziun.

La vischnaunca da Tujetsch ha denton era aunc pusseivladads da spargnar. Nus savein quintar cun respargns tiels cuosts administrativs entras la revisiun dalla constituziun communal. La vischnaunca da Tujetsch sa era reducir ils cuosts sch'ella anfla in investur per la casa da scola a Rueras. In grond giavisch ei medemamein l'affittaziun dalla Tgésa s. Vigeli entras la Casa Soldanella che scaffess cheutras schizun novas plazzas da lavur. Tier quei project dat ei nuot auter che spitgar e sperar sin ina decisiun positiva dil cantun Grischun.

Il cusseglier Christian Gieriet ha ina supplica tier la gliesta da tractandas. El fa la proposta d'approbar il preventiv culla resalva che las decisiuns dalla tractanda 6 vegnien risguardadas tiel preventiv. Quei ord il motiv che las fatschentas dalla tractanda 6 s'audan tiel preventiv 2017 (tractanda 3).

Votaziun davart la proposta dil cusseglier Christian Gieriet :

Il cussegl da vischnaunca approbescha unanimamein che las decisiuns tier la tractanda 6 dueien vegnir risguardadas tiel preventiv 2017 (tractanda 3).

2. Tractanda Approbaziun dil protocol nr. 17 dils 05-10-2016

Il protocol nr. 17 dils 05-10-2016 vegn approbaus unanimamein.

3. Tractanda Preventiv 2017

Tractaziun dil preventiv dalla vischnaunca da Tujetsch

Plaid d'introducziun dil president communal Beat Roeschlin:

La situaziun finanziaria dalla vischnaunca da Tujetsch ei actualmein buna. Ils mieds liquids cumpeglian rodund 4.7 milliuns francs, aschia che la liquiditad vesa ora bein. La facultad administrativa ei pli u meins scretta giu, ils deivets a miez e liung termin ein cun rodund 2 milliuns francs pigns. Las entradas da taglias communalas cun rodund frs. 3.5 milliuns, las entradas dil tscheins d'aua cun circa frs. 1.5 milliuns, las entradas cun l'energia da frs. 530'000.00 e dil gudogn dall'energia alpina da frs. 450'000.00 vegnan prognosticadas per igl onn 2017 pli u meins tuttina sco per igl onn 2016. Las entradas dallas taxas da hosps e turissem ein cun rodund frs. 1.4 milliuns era tuttina aultas sco igl onn vargau. El preventiv muossa il Bogn Sedrun in deficit da rodund frs. 460'000.00. Las investiziuns nettas dalla facultad administrativa pigl onn 2017 muntan a frs. 2'672'500.00.

La facultad netta per habitont muossa cun ina summa da frs. 3'500.00 in resultat positiv. Paucas vischnauncas possedan in resultat positiv tier la facultad netta per habitont. Cun auters plaid san ins pia dir che la vischnaunca da Tujetsch stat finanziamein aunc bein. Il cashflow munta a rodund frs. 261'350.00. Sch'ins cumpareglia il svilup dil cashflow, san ins denton constatar che tal ha priu giu en viers ils davos onns. En viers onns cun cashflows da varga 3 milliuns francs ei quei ina reducziun marcanta. Quei schai oravontut vid il fatg che las entradas da taglia van anavos muort la terminaziun dil plazzal da lavur dalla NEAT. Che las entradas van anavos schai plinavon era vid il turissem che pitescha e l'iniziativa da secundas habitaziuns che ha reduciu radicalmein l'activitad da baghegiar.

La vischnaunca da Tujetsch ei obligada da contribuir ina summa da frs. 162'000.00 per l'ulivaziun da grevezias per igl onn 2017. Consequentamein ei l'ulivaziun da finanzas sut il steh per la vischnaunca da Tujetsch in disavantag (ca. minus frs. 15'400.00). La vischnaunca da Tujetsch ei pia ina vischnaunca che sto muort sia buna situaziun finanziaria pagar en ina gronda summa ella cassa dalla ulivaziun da finanzas.

Las entradas dil tscheins d'aua vegnan tenor prognosas actualas a prender giu naven digl onn 2020. Sche quellas prognosas constattan, ei actualmein denton aunc grev da giudicar. Ils cuosts socials creschan actualmein ad in crescher. Tier quella posiziun sto la vischnaunca pia era quintar el futur cun pli aults cuosts.

Guido Friberg, president dalla cumissiun da gestiun:

Ils preventivs dalla vischnaunca da Tujetsch e dil Bogn Sedrun havein nus tractau sco usitau en nies gremi e silsunter en ina sesida comunabla culla suprastonza communal.

Il preventiv dalla vischnaunca da Tujetsch siara cun in lev surpli d'entradas ed in cashflow mudest en viers ils onns vargai. Las expensas dil preventiv ein pli u meins tuttina grondas sco ils onns vargai, damai ch'ei setracta tier biaras expensas da cuosts fix ed ils pensums vegnan onn per onn exequi ella medema fuorma. L'introducziun dil messadi cuntegn ina gronda part dallas tematicas che nus havein discussiunau culla suprastonza communal. Il messadi dat aschia ina buna informaziun davart las differentas spartas. Il preventiv muossa ch'igl ei pusseivel da contonscher cullas atgnas prestaziuns ed entradas in quen ulivau. Il spazi d'agir ord atgna forza ei denton vegnius pli stretgs e pretenda in bien maun co agir egl avegnir. Cheutier dat ei pliras vestas:

- empruar da segirar las entradas actualas e cattar novas entradas. Quei ei ina gronda sfida, damai che la vischnaunca da Tujetsch ei dependenta da tiarzas persunas.
- analizar ils pensums e survetschs actuals
 - tgei survetschs stuein e savein nus porscher?

- en tgei qualitat vulein nus porscher ils survetschs?

Quei ei medemamein ina sfida, cun quei che mintga convischin ha differentas imaginaziuns per-tuccont ils suranumni puncts.

- analisar las structurass politicas ed il menaschi communal. Quei pensum impurtont ha ina cumissiuon gia surpriu.
- metter accents da spargn. Quei ei medemamein ina greva incarica, damai ch'ins sedistacca magari vess da quei ch'ins ei disaus.

La vischnaunca duei da principi exequir efficientamein sias incumbensas publicas. Plinavon duei ella procurar per bunas cundiziuns da rama per habitar e luvrar sco era pil turissem.

Il preventiv dil Bogn Sedrun vesa o pli u meins tuttina sco ils davos onns. Sper la sanaziun ed ina eventuala engrondaziun dalla purschida sto el futur era vegnir discussiunau davart la finanziaziun dil menaschi. La vischnaunca da Tujetsch porta da vegl enneu in grond buordi finanziel. Quei buca mo pil convischin, mobein era per l'interessenza turistica.

Nus engraziein alla suprastanza communal per las interessantas ed aviartas discussiuns sco era a tuttas spartas dil menaschi communal per la buna lavur e proponin d'approbar las propostas suddettes.

Discussiun:

Il cusseglier Severino Solèr declara ch'ina summa da frs. 78'000.00 seigi prevedida tiel conto 140.362.00 *Cuosts corp da pumpiers Sursassiala*. El quen 2015 hagi quella posiziun caschunau cuosts da rodond frs. 55'000.00. El sedamonda daco che quels cuosts ein carschi.

Gerau Renato Decurtins:

Igl onn vargau han ils pumpiers acquistau in auto cun scala ella summa da frs. 550'000.00. Igl auto vegl ei vegnius remplazzaus, damai che las reparaturas havessan caschunau memia grands cuosts. La segirada da baghetgs dil cantun Grischun ha finanziau la mesadad dils cuosts e ha dau in emprest per la finanziaziun dils ulteriurs cuosts. Las vischnauncas cumpigliadas pagan anavos igl emprest enteifer tschun onns. Ord quei motiv ein ils cuosts tier quella posiziun rodond frs. 20'000.00 pli aults ch'igl onn 2015.

Cusseglier Severino Solèr:

Il cusseglier Severino Solèr ei dil meini che la contribuziun ord las taxas da hosps pil Bogn Sedrun seigi cun frs. 75'000.00 memia bassa. El manegia da strihar la contribuziun per Pimp my Schlitte e contribuir al Bogn Sedrun ina summa da frs. 150'000.00. Ord sia vesta sa il deficit dil Bogn Sedrun aschia vegnir cuvretgs cun ina tiarza dallas taxas da hosps e duas tiarzas sur la vischnaunca da Tujetsch.

Il president communal Beat Roeschlin manegia che tut ils cuosts dil Bogn Sedrun savessan vegnir cuvretgs ord las taxas da hosps. Quei ord il motiv che 85 pertschien dils visitaders ein hosps e buca glied indigena ed il bogn cuvretg ei ina cumponenta dall'infrastructura turistica.

Il cusseglier René Epp manegia era da reducir il deficit dil Bogn Sedrun. El sedamonda denton nua che la vischnaunca da Tujetsch sa spargnar ils daners per la reducziun dil deficit. Il cusseglier damonda tgei ch'ei planisau tier la contribuziun *marketing pil turissem*. El sedamonda sch'ei drova tuttas contribuziuns per la carta da hosps, cun quei che la vischnaunca da Tujetsch paga gia a Sedrun Mustèr Turissem ina contribuziun da frs. 840'000.00.

President communal Beat Roeschlin:

La vischnaunca da Tujetsch finanziescha cun rodund frs. 1 milliun dallas entradas ord la taglia ed il tscheins d'aua la promoziun dil turissem ella regiun e quei supplementarmein sper l'investiziun dallas taxas da hosps e turissem che muntan a rodund frs. 1.4 milliuns. Las taxas da hosps e turissem vegnan investadas sco tiel preventiv 2016 ell'engrondaziun ed el manteniment dall'infrastructura, en purschidas regiunalas (carta da hosps) sco era en occurrenz.

Cussegliaer René Epp:

Schlagertage e Pimp my Schlitte ein stadas bunas occurrenz che han tratg bia hosps en nossa vischnaunca. Quellas occurrenz stuein nus sustener cun ina contribuziun, sche gie che la contribuziun per Pimp my Schlitte da frs. 65'000.00 ei ord mia vesta ualti aulta. Tenor miu meini sto la vischnaunca da Tujetsch era sustener autras occurrenz sco Rock Sedrun ed il Maraton Surselva. Tier quellas occurrenz prestan voluntaris numnadamein bia lavur.

Cussegliaer Arno Berther:

La vischnaunca da Tujetsch duei buca far reclama pil liug. Per quella incarica ha la vischnaunca da Tujetsch numnadamein serrau giu ina cunvegna da prestaziun cun Sedrun Mustér Turissem. Miu meini ei da strihar la contribuziun per reclama (marketing pil turissem) e cuvierer cun tals daners ina part dil deficit dil Bogn Sedrun. Plinavon sedamondel jeu sch'ei drova duas grondas occurrenz sco Schlagertage e Pimp my Schlitte.

Cussegliaera Gelgia Deplaz:

La vischnaunca da Tujetsch ha surdau la maioritad dallas aczias alla interpresa Andermatt-Sedrun Sport SA, denter auter era ord ils motivs da saver promover il turissem da stad e sustener occurrenz specialas. Las duas occurrenz Schlagertage e Pimp my Schlitte han giu grond success e dueien vegnir sustentadas vinavon. Far reclama persunter ei tenor miu manegiar denton buca l'incarica dalla vischnaunca da Tujetsch, mobein da Sedrun Mustér Turissem. Ord quei motiv duei la contribuziun da frs. 40'000.00 vegnir strihada ord il preventiv 2017.

Gerau Renato Decurtins:

Las davosas jamnas sundel jeu sefatschentaus culs contracts che vegnan serrai giu culs organisaturs per las occurrenz Pimp my Schlitte e Schlagertage. La suprastanza communal ha lantschau igl onn 2016 quellas duas occurrenz culla finamira da porscher igl unviern e la stad dus eveniments ch'empleinan la Val Tujetsch cun hosps. Cun talas occurrenz ei il num Sedrun puspei presents ellas medias. Las occurrenz ein pia ina buna reclama per Tujetsch. Nus vulein menar vinavon atras las occurrenz. Ils cantadurs che vegnan reservai pretendan in pagament gia culla suttascripziun dil contract. Fetg buns cantadurs ston vegnir reservai ad uras.

L'occurrenz Schlagertage ha serrau giu il quen cun in pign gudogn da rodund frs. 9'000.00. Ils organisaturs ston pagar per las occurrenz digl onn proxim gia uss ina summa da frs. 28'000.00. Plinavon han els aunc quens aviarts ella summa da frs. 18'000.00. La cuolpa da quella situaziun finanziaria schai dad omisduas varts. La suprastanza communal era buca pertscharta dil basegns da liquiditad davart dils organisaturs. Plinavon havevan ils organisaturs quintau cun in pagament dalla vischnaunca da Tujetsch cuort suenter l'occurrenz. Els han pia buca risguardau las cumpetenzas finanzialas dalla suprastanza communal.

Il cusseglier Severino Solèr ei dil meini da sustener il Lag Claus e las diversas occurrenz sco Rock Sedrun ed il Maraton Surselva cun ina contribuziun. Da talas occurrenz e purschidas profitescha tenor el numnadamein era la Val Tujetsch. Tenor siu meini ha l'occurrenz Schlagertage giu grond success. Il cusseglier Severino Solèr manegia che la vischnaunca da Tujetsch duei seconcentrar sin quella occurrenz e buca menar atras ulteriuras occurrenz. El sedamonda plinavon sche la vischnaunca da Tujetsch ei obligada da far reclama per las pendicularas.

President communal Beat Roeschlin:

Da niev cuntegn il preventiv ina contribuziun da reclama (marketing pil turissem) ella summa da frs. 40'000.00 per mesiras da communicaziun en connex cul territori da skis Andermatt-Sedrun. L'Arena da skis Andermatt-Sedrun sa quintar cun ina gronda atenziun mediala sur il spazi da construcziun sco era avon l'avertura dil niev territori. Cun metter entuorn certas mesiras da communicaziun (reclama) sa la vischnaunca da Tujetsch ensemen cun l'Arena da skis Sedrun-Andermatt seposiziunar sco destinaziun turistica. Quella schanza stuein nus dispet nezegiar.

Cussegliaer René Epp:

Far reclama ei buca l'incumbensa dalla vischnaunca da Tujetsch, mobein da Sedrun Mustér Turissem. Jeu mettel era en damonda la contribuziun per la purschida dallas pendicularas dil Tgom, damai ch'igl ei buca l'incarica dalla vischnaunca da Tujetsch da sustener firmas privatas.

Gerau Renato Decurtins:

Culla summa da frs. 49'000.00 vegnan ils bigliets ch'ils hosps retscheivan gratuitamein culla carta da hosps per las pendicularas dil Tgom finanzia. Consequentamein sustegn la vischnaunca buca ina firma privata cun quella contribuziun.

Il cusseglier Severino Solèr fa la proposta da strihar la contribuziun da frs. 65'000.00 per Pimp my Schlitte e metter a disposiziun quels daners per cuvierer ina part dil deficit dil Bogn Sedrun.

Il cusseglier René Epp fa la cunterproposta da strihar la contribuziun da frs. 40'000.00 per reclama (marketing pil turissem), da reducir las contribuziuns per frs. 15'000.00 tier Pimp my Schlitte e per frs. 5'000.00 tier Schlagertage. Cun quei respargn duei ina part dil deficit dil Bogn Sedrun vegnir curclada.

Votaziun davart la proposta dil cusseglier Severino Solèr:

Il cussegl da vischnaunca decida cun 8 vuschs encunter 1 vusch da buca strihar la contribuziun da frs. 65'000.00 per l'occurrenza Pimp My Schlitte.

Votaziun davart la proposta dil cusseglier René Epp:

Il cussegl da vischnaunca decida cun 6 vuschs encunter 3 vuschs da strihar la contribuziun da frs. 40'000.00 per reclama (marketing pil turissem), da reducir las contribuziuns per frs. 15'000.00 tier l'occurrenza Pimp my Schlitte e per frs. 5'000.00 tier l'occurrenza Schlagertage sco era da remetter quei entir respargn da frs. 60'000.00 al Bogn Sedrun per cuvierer ina part dil deficit.

Il cusseglier Arno Berther ei surstaus ch'in sbagli da calculaziun tier la contribuziun per l'ulivaziun da finanzas ei succedius tier l'administraziun dil cantun Grischnun.

President communal Beat Roeschlin:

La vischnaunca da Tujetsch sto pagar suenter l'auter onn ina summa da rodond frs. 79'000.00 per l'ulivaziun da grevezias, cunquei ch'igl ei veramein capitau in sbagli da calculaziun tiegl Uffeci da vischnauncas e finanzas dil cantun Grischnun.

Cussegliaera Gelgia Deplaz:

Sco ei vesa ora ha la vischnaunca da Tujetsch anflau negin investur per la casa da scola a Rueras. Per il project d'in camp era in investur avon maun. Ei quei project ius dall'aua giu?

Gerau André Schmid:

Nus havein giu gronda speranza en quei project. La finfinala eisi sedau nuot ordlunder. Ussa ei la su-prastonza communal silla tscherca da novas ideas. Nus havein actualmein buca gronda speranza d'anflar ina sligiazion per la casa da scola a Rueras.

Cusseglia Christian Gieriet:

Per la sanaziun dalla Via Gionda eisi vegniu concediu igl onn vargau in credit ella summa da frs. 700'000.00. La sanaziun ei buca vegnida menada atras. Cura vegn quella sanaziun fatga e tgei schabegia cun quels daners?

Gerau André Schmid:

La Via Gionda vegn aunc sanada. Nus havein stuiu spustar la sanaziun sigl onn 2017, damai che la procedura da perimenter ha cuzzau pli ditg che previu. D'entscheiver cullas lavurs tard igl atun fess buca stau ina buna sligiazion. Ord quei motiv dat ei ina cudischaziun transitorica culla summa da frs. 700'000.00 per la realisaziun igl onn 2017.

Tractaziun dil preventiv dil Bogn Sedrun

Gerau Christian Albin:

Tiel preventiv dil Bogn Sedrun ha ei buca dau midadas enviers igl onn vargau. Igl ei sulettamein previu da sanar il plantschiu avon la sauna.

Cusseglia Severino Solèr:

La contribuzion dalla vischnaunca da Tujetsch per il Bogn Sedrun duei vegnir alzada da frs. 75'000.00 sin frs. 135'000.00. Cheutras savein nus signalisar alla populaziun ch'ils mieds finansials vegnan investai els dretgs loghens. Quei mida nuot vid las entradas ed expensas totalas dil preventiv 2017.

Votaziun davart ils preventivs ed il quen d'investiziun:

Il cussegl da vischnaunca

- a) approbescha unanimamein il preventiv 2017 dil quen da menaschi dalla vischnaunca da Tujetsch cun risguardar la proposta dil cusseglia René Epp sco era il quen d'investiziun dalla vischnaunca da Tujetsch.**
- b) approbescha unanimamein il preventiv 2017 dil quen da menaschi dil Bogn Sedrun cun risguardar la proposta dil cusseglia René Epp.**

Cusseglia Christian Gieriet:

Ei era previu d'alzar il pei da taglia en connex cun la realisaziun dalla halla plurivalenta Dulezi. Daco ei quei buca schabegiau?

President communal Beat Roeschlin:

Ei vegn quintau cun in quen annual che muossa in bien resultat igl onn 2017, aschia che la vischnaunca da Tujetsch sa desister il mument d'alzar il pei da taglia.

Votaziun davart ils peis da taglia:

Il cussegl da vischnaunca

- c) decida unanimamein da schar il pei da taglia d'entrada e da facultad per igl onn 2017 sin 95% dalla taglia semplia dil cantun.**
- d) fixescha unanimamein il pei da taglia sin schischom per igl onn 2017 sin 1.5‰.**

4. Tractanda Cunvegnas da prestaziun culla Regiun Surselva

President communal Beat Roeschlin:

Ei setracta tier quella tractanda da duas cunvegnas da prestaziun che la vischnaunca da Tujetsch ha l'intenziun da serrar giu culla Regiun Surselva. Ina cunvegna cumpeggia ils survetschs dil Center da formaziun Surselva e l'autra tals dil gimnasi dalla claustra da Mustér. Per ils survetschs dil Center da formaziun Surselva sto la vischnaunca da Tujetsch pagar ina contribuziun annuala da rodund frs. 65'334.25 e quei sur in spazi da 10 onns. La finamira da quella cunvegna da prestaziun ei da mantener las differentas scolaziuns ch'ei sut quei tetg en nossa regiun. Pil gimnasi dalla claustra da Mustér che surpren ina impurtonta funcziun ella cuntrada da formaziun ei la vischnaunca da Tujetsch obligada da pagar ina contribuziun da frs. 23'534.85 ad onn e quei sur in temps da treis onns.

Discussiun:

Cussegliaer Arno Berther:

Quellas duas cunvegnas da prestaziun stuein nus exnum approbar. Igl ei fetg impurtont che nus separtipein. Il survetsch logopedic ha ina funcziun da tschep per affons cun in sbagli da lungatg ed ei responsabels per la promoziun dils affons fetg talentai. Il survetsch logopedic ha buca avunda personal ed obtegn ussa culla promoziun d'affons fetg talentai in niev pensum. L'incarica da promover ils affons fetg talentai savess era il scolast da classa cun accumpignament d'in pedagog curativ surprender.

Ei fuss d'avantatg sche la vischnaunca da Tujetsch havess in representant. Quel savess inoltrar nossas supplicas als centers da formaziun sco per exempel la coordinaziun dils termins da vacanzas ni era da promover il lungatg romontsch el gimnasi dalla claustra da Mustér.

President communal Beat Roeschlin:

La promoziun dils affons fetg talentai sut il survetsch logopedic ei ord vesta pedagogica la megliera opziun per la regiun Surselva.

Votaziun davart las cunvegnas da prestaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein d'approbar las cunvegnas da prestaziun denter la vischnaunca da Tujetsch e la Regiun Surselva pertuccont il Center da formaziun Surselva ed il gimnasi dalla claustra da Mustér. La cunvegna da prestaziun cul Center da formaziun Surselva ei da suttammer alla radunonza da vischnaunca.

5. Tractanda Mesiras immediatas ella Val Strem – credit

Gerard André Schmid:

Ils 14 da mars 2016 ei nossa vischnaunca vegnida surprida d'ina gronda curdada da greppa ella Val Strem e silsuenter d'ina bova entochen giu Prau Strems. Sur dallas differentas mesiras vegn nies forester communal Adrian Deragisch ad informar vus. El ei staus cumpigliaus tier tuttas uatgas e decisiuns davart las mesiras.

Ils 28 d'october 2016 ha giu liug a Sedrun ina dieta. Envidau ha igl Uffeci d'uual e prighels dalla natira dil cantun Grischun. Tier quella scuntrada ha in scomi d'experienceschas giu liug. Plinavon ei allura era la situaziun dalla catastrofa ella Val Strem vegnida presentada. Suentermiezdi han ils presents saviu prender investa dalla situaziun ella Val Strem, dallas differentas mesiras exequidas sco era dallas mesiras planisadas pigl onn proxim.

Igl Uffeci d'uaul e prighels dalla natira ha ludau pliras gadas nossa organisaziun duront la catastrofa e valetau tala sco exemplarica. Nus astgein esser loschs sin nies agir duront quei seracass. Ord quei motiv less jeu prender la caschun d'engraziar ella emprema lingia a nies forester communal Adrian Deragisch. El ei s'engaschus cumpleinamein per il beinstar da nossa vischnaunca. Era agl Uffeci d'uaul e prighels dalla natira sco era als pumpiers engraziels jeu per lur engaschi e la fetg buna e stretga collaboraziun. Uss vegn Adrian Deragisch ad informar vus davart las mesiras immediatas ed era sur da talas ch'ei aunc planisadas.

Forester Adrian Deragisch:

Suenter la bova dils 14 da mars 2016 ella Val Strem ein entginas mesiras vegnidas exequidas immediatamein. Quei oravontut per evitar ulteriurs donns entras in eventual transport da material ord la Val Strem tier auas grondas. Las mesiras ein vegnidas ordinadas sin fundament d'in giudicament entras in specialist per auas grondas e bovas. Aschia eis ei vegniu construì agl ur dretg dall'aua Strem sut il viaduct dalla Viafier Matterhorn-Gotthard in mir cun crappa gronda sco schurmetg per las vias da quartier e las casadas. A Prau Strems ei ina correctura dil vau stada necessaria, quei suenter che l'aua da neiv curreva dretg e senier da la bova giu. Entras quella mesira ein plirs gronds donns vid il terren agricol e las vias da megliuraziun vegni impedi. Naven dalla via cantunala engiuviars ein treis punts dalla loipa vegnidas demontadas. Il piogn cun las lingias d'electricitad ed il sistem tecnic per il stan da sittar ein vegni deplazzai. Tuttas mesiras menziunadas fan part d'in project forestal e vegnan sustenidas finanziamein dil cantun Grischun. Las lavurs ein vegnidas survegladas entras igl Uffeci d'uaul e prighels dalla natira dil cantun Grischun.

Votaziun davart il credit per las mesiras ella Val Strem:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da conceder il credit da frs. 200'000.00 per las mesiras immediatas ella Val Strem.

6. Tractanda Schlagertage e Pimp my Schlitte – credits

Gerai Renato Decurtins:

La vischnaunca da Tujetsch siara giu ils contracts da rama per las occurrenzas cun la fatschenta MB Mountain Events GmbH. Ils contracts cuntengnan las indicaziuns pertuccont il sponsoradi che cuozza sur treis onns. La resca finanziaria per las occurrenzas porta sulettamein igl organisatur. La vischnaunca da Tujetsch sa prender investa dil rendaquen suenter mintga occurrenza. En cass ch'il quen muossa in schliet resultat, sa la vischnaunca da Tujetsch abdicar ils contracts.

Discussiun:

Cussegliaer René Epp:

L'occurrenza Pimp my Schlitte vegn menada atras ella sesiun aulta. Ins savess reponderar da menar atras l'occurrenza duront il temps ch'ei marscha pli pauc per carmalar novs hosps en nossa regiun. Tenor il gerai Renato Decurtins ha ei dau in pign gudogn tier l'occurrenza Schlagertage. Tgi surpren ils deficits en cass che las occurrenzas siaran giu cun schliats resultats?

Gerai Renato Decurtins:

Sco gia menziunau ha igl organisatur da sorprendere in eventual deficit. La vischnaunca da Tujetsch ei buca obligada da sorprendere in deficit. Igl organisatur sa buca far valer pretendensiuns finanzialas enviars la vischnaunca da Tujetsch en tals cass.

Cusseglier Christian Gieriet:

Tgei schabegia sche la radunonza da vischnaunca accepta buca nossa proposta?

Cusseglier Arno Berther:

Quellas fatschentas schaian ella cumpetenza dil cussegl da vischnaunca e vegnan buca suttamessas alla radunonza da vischnaunca.

Votaziun davart il credit per l'occurrenza Pimp my Schlitte:

Il cussegl da vischnaunca decida cun 8 vuschs encunter 1 vusch da conceder il credit da frs. 150'000.00 per l'occurrenza Pimp my Schlitte che ha liug duront ils onns 2017, 2018 e 2019.

Votaziun davart il credit per l'occurrenza Schlagertage:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da conceder il credit da frs. 195'000.00 per l'occurrenza Schlagertage che ha liug duront ils onns 2017, 2018 e 2019.

7. Tractanda Orientaziuns

President communal Beat Roeschlin:

Tier il cundrez da transport Salins-Cungieri-Cuolm da Vi che vegn baghegiaus per la colligaziun da skis Sedrun-Mustér ei ina extrada planisada a Cungieri. Quella sortida sto dispet ademplir las pretensiuns d'ina extrada adequata per personas impedidas. La vischnaunca vegn a far valer quei fatg ella procedura currenta.

Il plan da finanziaziun che la Fundaziun Puntreis ha elaborau avon treis onns per la finanziaziun dalla residenza da seniors ei oz ord vesta dalla fundaziun buca realisabels. Quei plan da finanziaziun sto vgnir adattaus allas actualas pusseivladads finanzialas dalla Fundaziun Puntreis. La vischnaunca da Tujetsch vegn ord quels motivs a stuer separticipar cun ina pli aulta contribuziun finanziaria che previu per la realisaziun dalla residenza da seniors.

Ils 25 da november 2016 ha liug ina informaziun pertuccont la sanaziun e l'engrondaziun dil Bogn Sedrun. La populaziun ei cordialmein envidada a quell'occurrenza.

8. Varia

Negina persuna giavischa il plaid.

actuara:
Annamaria Monn

president:
Otto Curschellas



Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2014/2017

Iniziativa: Lantschar contractivas da fusiun ella Cadi

Vischnaunca Tujetsch

Messadi

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziada cussegliera
Stimai cussegliers

Iniziativa - Lantschar contractivas da fusiun ella Cadi

1. Introducziun

Igl 1. da december 2016 han ils iniziants René Epp, Sedrun, Donat Albin, Trun, Remo Decurtins, Sumvitg, Ursin Venzin, Medel e Simon Bisquolm da Disentis/Mustér inoltrau l'iniziativa "Lantschar contractivas da fusiun ella Cadi". Il cusseglier René Epp ha inoltrau en tut 138 sottascripziuns alla vischnaunca da Tujetsch. Suent l'examinaziun eisi semussau che 114 sottascripziuns da persunas cun dretg da votar ella vischnaunca da Tujetsch ein valeivlas. Tenor igl artechel 13 dalla constituziun communal da Tujetsch ein 100 sottascripziuns necessarias per che l'iniziativa vegn tractada. Quei diember ei vegnius contonschius. L'administraziun communal ha medemamein controllau la valeivladad dall'iniziativa. L'iniziativa ei valeivla.

Ils iniziants fan las suandontas pretensiuns:

Instradar el decuors dil schaner 2017 contractivas da fusiun denter las vischnauncas da Medel/Lucmagn, Disentis/Mustér, Sumvitg, Trun e Tujetsch. La cumissiun preparatorica ei cun integraziun digl uffeci cantunal da vischnauncas d'accompagnar professiunalmein ed ils mieds finansials necessaris persuenter ein da conceder. La cumissiun exista ord ils presidents comunals, ils canzlists, ils deputai ed ils iniziants dallas vischnauncas corrispudentas. Deputai che vulan ni san buca prender part ella cumissiun ein da remplazzar cun ina persuna ord la suprastonza communal. Mandats dubels ein medemamein da remplazzar cun ina persuna ord la suprastonza communal dalla vischnaunca pertuccada. La cumissiun ei d'occupar cun maximal quater persunas ord mintga vischnaunca (pia total 20 persunas). Finamira ei da suttametter alla populaziun dallas vischnauncas numnadas entochen igl onn 2019/2020 in messadi corrispudent sco basa da decisiun. La cumissiun preparatorica ha d'informar la populaziun davart il svilup ed il progress (Per simplificaziun vegn mo duvrau la fuorma masculina).

Argumentaziun dils iniziants:

- Sепreparar comunabalmeyn il meglier pusseivel sin las sfidas futuras cun formar ina strategia cumplessiva e regiunala enteifer las vischnauncas da Medel/Lucmagn, Disentis/Mustér, Sumvitg, Trun e Tujetsch.
- Professionalisar e modernisar las structures politicas ed administrativas per aschia saver porscher da tut temps prestaziuns dad aulta qualitat.
- Crear bunas premissas per saver occupar ils uffecis politics comunals.
- Nezegiar nossas resursas e las sinergias efficientamein ed optimar la sostanza finanziaria dallas vischnauncas cun priorisar projects e focussar sigl impurtont. Decisiv ei da cumpletar in l'auter aschi bein sco pusseivel.
- Profitar dallas considerablas contribuziuns finansialas ch'il cantun presta dapresent per fusiuns da vischnauncas.
- Fixar comunablamein bunas cundiziuns da rama per nies commerci indigen, per l'economia ed il turissem, cun la finamira da scaffir novas ni silmeins mantener e segirar las plazzas actualas en nossa regiun.
- Defender nos interess e rinforzar nos projects sco era nossas intenziuns comunablamein en nossa regiun. Cun esser solidarics ed units demussein nus forza e pussonza enviars tiarzas persunas, partenaris ed enviars il maun public.

- Procurar communablamein per bunas cundiziuns da viver per giuvnas famiglias ed alzar la qualitad da viver per glieud giuvna en nossa regiun.
- Formar in spért regional e rinforzar quel.

2. Ponderaziuns arisguard l'iniziativa

La suprastonza communal descriva sequent entginas ponderaziuns arisguard contractivas da fusiun che l'iniziativa pretenda sco era arisguard consequenzas d'ina fusiun.

Contractivas da fusiun – biaras uras lavur e considerabels cuosts

Tier contractivas da fusiun vegnan las vischnauncas cussegladas dad experts. Quei caschuna considerabels cuosts. Ils cuosts per las contractivas da fusiun han muntau tier la vischnaunca bernesa Wichtrach che dispona d'ina populaziun da 3900 habitonts a frs. 480'000.00. Ils cuosts dallas contractivas sedattan ord la grondezia dalla nova vischnaunca, la cumplexitad dil project e la dimensiun dalla reorganisaziun. Tier ina fusiun ella Cadi cun in populaziun da 6203 habitonts (stan dils 31 da december 2015) schazegia la suprastonza communal ils cuosts sin rodond frs. 150'000.00 sulettamein per la vischnaunca da Tujetsch. Sper ils cuosts ein contractivas da fusiuns cumbinadas cun biaras uras lavur per las vischnauncas. Las contractivas cuozzan plirs onns. Consequentamein ei la suprastonza communal dil meini ch'ei setracta tier las contractivas da fusiun ella Cadi d'ina incarica ch'ei dad analizar a moda critica, damai che tala caschuna cuosts, cuozza plirs onns e caschuna biaras uras lavur per la vischnaunca.

Contribuziun dil cantun Grischun – negin argument da fusiunar

Ord vesta dalla suprastonza communal ei la contribuziun ch'il cantun Grischun metta a disposiziun negin motiv per ina fusiun, damai che quels daners ein beinspert duvrai si sco igl exempel dalla fusiun Ilanz/Glion muossa. La vischnaunca dad Ilanz/Glion ei naschida ord la fusiun da tredisch vischnauncas ed exista dapi treis onns. La vischnaunca ha retschert ina contribuziun da promoziun ella summa da 8.95 milliuns francs ed ina contribuziun d'ulivaziun da 8.5 milliuns francs plus ina summa da frs. 250'000.00 vid ils cuosts dil project da fusiun dil cantun Grischun per la fusiun. Cun quels daners ha la vischnaunca en emprema lingia saviu reducir ils deivets dallas anteriuras vischnauncas sco era financiar las investiziuns las pli urgentas. La contribuziun che la vischnaunca Cadi retscheiva en cass d'ina fusiun dil cantun Grischun vegness probablamein investada ell'infrastructura dils vitgs vischinonts, damai che la vischnaunca da Tujetsch posseda ina buna infrastructura.

Plazzas da lavur svaneschan

Mantener e segirar plazzas da lavur en nossa regiun ei ina finamira ch'ils iniziants han menziunau el text dall'iniziativa. Era la suprastonza communal ha l'intenziun da mantener tuttas plazzas e schizun da scaffir novas nua ch'igl ei pusseivel e prudent. La vischnaunca Lumnezia ha sincerau avon la fusiun da surprender tut ils collaboraturs per evitar aschia temas e malcapientschas. Silsunter ha la vischnaunca Lumenzia fatg l'experiencescha ch'ei drova ella emprema fasa dapli personal, damai che tuttas leschas ein d'unificar e per part era da tschaffar tut ils objects sin basa da novas leschas. Per l'administraziun communal drova ei tenor la vischnaunca Lumnezia buc exnum meins personal, damai che las pretenziuns enviars l'administraziun sco era enviars las autoritads creschan entras ina fusiun. Cul temps ha la vischnaunca Lumnezia denton la finamira da reducir il diember da personal, mo duei quei succeder cun fluctuaziuns ni pensiunaments. Sin quella moda svaneschan era plazzas da lavur a liunga vesta. La suprastonza communal prognostichescha ch'ina fusiun meina tier ina reduziun da plazzas da lavur. Ina fusiun munta numnadamein ina centralisaziun dils survetschs sco era pliras reorganisaziuns. La visch-

naunca da Tujetsch che sesanfluss alla periferia, agl ur dalla nova vischnaunca Cadi, vegness en mintga cass a piarder plazzas da lavur.

Tgei consequenzas ch'ina concentraziun da survetschs, plazzas da lavur, scolas etc. ha, sa mintgin far persenn en nossa atgna vischnaunca. Persequitei il svilup da nossa fracziun Rueras dils davos 10 entochen 15 onns! La scola ei svanida, la posta e la banca han serrau, las stizuns da victualias e la cascharia han medemamein stuiu suttacumber al sforz da concentraziun. Tut quei ei succedi senza il squetsch d'ina fusiun. Ina fusiun ella Cadi accelerass denton in tal svilup sin donn e cuost da nossa entira vischnaunca. D'in tal svilup da centralisaziun ei actualmein era la posta pertuccada. Ei vegn derasau prognosas e supposiziuns che mo pli la posta a Glion resti en pei en Surselva. Entras quella centralisaziun ein ulteriuras plazzas da lavur pertuccadas en nossa regiun.

Professionalisaziun dall'administraziun e l'occupaziun dils posts politics

Las fusiuns dallas vischnauncas el contuorn da Glion ed en Lumnezia han uniu pliras vischnauncas cun paucs habitonts. Entras la centralisaziun dallas administraziuns a Glion e Vella disponan las anteriuras vischnauncas pintgas oz d'ina administraziun communal professiunala. Quei ei in motiv che plaيدا per ina fusiun. Nossa vischnaunca che dumbra rodund 1400 habitonts e che dat suttetg a tochen 5'000 hoppers da vacanzas duront igl ault dallas sesiuns, dispona gia oz d'ina administraziun professiunala ed adeguata a nos basegns.

L'occupaziun dils posts politics daventa adina pli difficila, quei factum tschontscha savens per ina fusiun. L'observaziun che fusiuns han per consequenza che la populaziun daventa aunc pli indifferenta e desinteressada enviars ils fatgs communal ei perencunter in fatg che plaيدا absolutamein buca per ina fusiun e che facilitescha pli probabel era buca l'occupaziun dils posts politics e socials suenter ina eventuala fusiun. La problematica pertuccont l'occupaziun dils posts politics pren la vischnaunca da Tujetsch fetg serius. Ord quei motiv ei ina cumissiun gia vidlunder da reveder la costituziun communal per cheutras saver reducir ils uffecis politics.

Negina reducziun dallas expensas communalas entras ina fusiun

Savens vegn era la reducziun dallas expensas d'ina vischnaunca menziunada sco in impurtont argument per ina fusiun. L'Universitad da Sogn Gagl ha publicau il december 2016 ina studia pertuccont fusiuns. La studia ha priu 142 fusiuns da vischnauncas en diesch cantuns detagliadamein sut la lupa. Mintga vischnaunca fusiunada ei vegnida cumparegliada cun ina vischnaunca che steva finanziamein tuttina avon la fusiun e ha buca fatg part dad ina fusiun. Sin quella via han ils collaboraturs scientifics saviu analizar il svilup dallas finanzas el cass che las vischnauncas fusan stadas independentas. La studia constatescha che las expensas dallas vischnauncas ein buca vegnidadas reducidas entras las fusiuns. Il motiv per quei fatg ei che pintgas vischnauncas liquideschan gia certs pensums intercommunal avon la fusiun e contonschan entras quelladas mesiras gia il potenzial da respargn. Era la vischnaunca da Tujetsch regla gia entgins survetschs comunablamein cun autras vischnauncas sco per exempel il cudisch funsil, igl uffeci civil ed il survetsch da pumpiers.

L'autonomia dalla vischnaunca ei periclitada e decisziuns ein dependentas dil pievel dall'entira Cadi

Ina impurtonta damonda che sedat era el cass d'ina vischnaunca Cadi, ei quella nua che las investiziuns succedan. La vischnaunca da Tujetsch stat avon impurtonts projects turistics. La realisaziun dalla residenza da seniors ei medemamein in project da gronda impurtonza. Ulteriurs projects vegnan a suandar egl avegnir. La suprastonza communal ei dil meini che la populaziun da Tujetsch duei decider vinavon senza davart tals projects ella Val Tujetsch. Cheutras ei era l'autonomia da nossa vischnaunca dada. Tgisà sche tals projects vegnessan lubi suenter ina fusiun entras la populaziun dalla Cadi. Tier ina fusiun decida numnadamein l'entira Cadi davart investiziuns ella Val Tujetsch.

Projects intercommunals – experientschas

La vischnaunca da Tujetsch ha era gia rimnau experientschas cun projects intercommunals. Projects sco la reorganisaziun dils menaschis da scola ni forestalesser ein stai senza success. Quei ord il motiv che la vischnaunca da Tujetsch ha insistiu che certas parts restien en nossa vischnaunca. Quellas pre-tensiuns legitimis han denton impediù la realisaziun da quels projects.

3. Conclusiun dalla suprastonza communal

Sin fundament dallas suranumnadas ponderaziuns propona la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca da refusar l'iniziativa inoltrada

e

suttametia encuntercomi la suandonta cunterproposta al cussegl da vischnaunca:

La suprastonza communal propona al cussegl da vischnaunca da buca entrar en contractivas da fusiun cullas ulteriuras vischnauncas e perencunter incaricar la suprastonza communal dad elavurar ensemen cullas autras vischnauncas ina plattaforma che duei possibilitar egl avegnir collaboraziuns intercomunals – leu nua che la necessitad ed il giavisch vicendeivel ein avon maun.

Quella cunterproposta argumentescha la suprastonza suandontamein:

La vischnaunca da Tujetsch duei

- **restar vinavon ina interessanta, viva ed autonoma vischnaunca, nua che visiuns e projects stattan el focus sco era per segirar l'existenza ed il paun da mintgadi a sia populaziun.**
- **dar vinavon la pusseivladad a nossa populaziun da saver decider senza davart investi-ziuns, projects ed ulteriuras fatschentas.**
- **mantener vinavon las plazzas da lavur existentas, crear schi lunsch sco pusseivel e prudent novas plazzas da lavur ed aschia frenar la depopulaziun.**
- **mantener tuts survetschs e tuttas obligaziuns communalas en vischnaunca aschiditg che quei ei finanziamein supportabel e responsabel.**
- **promover vinavon l'economia ella Val Tujetsch cun surdar incaricas allas fatschentas localas.**
- **scaffir ina basa da lavur intercomunala cun autras vischnauncas che stattan avon las medemas problematicas – leu nua che la necessitad ed il giavisch da colaborar ein avon maun.**

Enstagl da menar contractivas da fusiun sco l'iniziativa pretenda, eisi pli prudent da sclarir nua che la necessitad da colaborar intercomunale ei dada e tschercada ed encurir sliagiuns cun autras vischnauncas per quellas problematicas. Sin quella via sa ina buna basa da collaboraziun intercomunala denter las vischnauncas vegnir scaffida. Reussescha ei buca allas vischnauncas da metter en pei talas collaboraziuns intercomunals egl avegnir, ei l'idea d'ina fusiun utopica e senza senn.

4. Votaziuns

Il cussegl da vischnaunca votescha primo davart:

la cunterproposta dalla suprastonza communal, descretta ed argumentada sut punct 3, pagina 17 el messadi.

e silsunter davart:

l'iniziativa per contractivas da fusiun ella Cadi, descretta ed argumentada dils iniziants sut punct 1, pagina 14 e 15 el messadi.

Refusescha il cussegl da vischnaunca l'iniziativa, vegn quella suttamessa alla radunonza da vischnaunca.



Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2014/2017

Credit da planisaziun per la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun

Vischnaunca Tujetsch

Messadi

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziada cussegliera
Stimai cussegliers

Credit da planisaziun per la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun

1. Situaziun da partenza

Igl onn 1971 ha il Bogn Sedrun festivau sia avertura. Il Bogn Sedrun ei ina impurtanta componenta dall'infrastructura turistica ella vischnaunca da Tujetsch e vegn nezegiaus oravontut dils hospes. Dapi l'avertura ein entginas sanaziuns gia vegnidas menadas atras. Avon entgins onns ha la partiziun wellness aviert sias portas.

Ils onns da menaschi han schau anavos sias sporas. Igl ei resultau entgins donns. Quels donns ha l'interpresa PPM da Sogn Gagl descret en sia studia ch'ei vegnida elavurada ora entras pliras personas dil fatg. Tiels donns setracta ei da fessas agl ur dalla butschida. Las petgas da betun che portan la butschida ein pertuccadas dalla corrusiun. Las finiastras ston vegnir remplazzadas els proxims tschun entochen diesch onns. Vid la fassada ein medemamein certas mesiras necessarias. L'illuminaziun sto vegnir remplazzada els proxims onns sco era la tecnica d'informatica dallas cassas e pliras cameras da survigilanza. Era entginas installaziuns d'electricidad che existan per part dapi igl onn 1971 sco era certs tocs dil scaldament e las installaziuns sanitaras el plaunterren ch'ei pertuccadas dalla corrusiun fa ei basegns da remplazzar. Il cundrez per la preparaziun dall'aua dil bogn sesanfla en general en in bien stan. Igl ei denton era tier quei cundrez necessari da menar atras certas mesiras da sanaziun.

2. Engrondaziun dil bogn e reorganisaziun dil menaschi

Per augmentar l'attractivitaad dil Bogn Sedrun savess la purschida vegnir completada cun in bogn ordaviert. Auters bogns cuvretgs han rimnau bunas experientschas cun quella purschida, damai ch'els han saviu registrar dapli entradas. Alla informaziun pertuccont la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun che ha giu liug venderdis, ils 25 da november 2016 ei la maioritad dallas personas presentas stada dil meini da sanar sco era dad engrondir il Bogn Sedrun cun in bogn ordaviert.

PPM ha determinau certas fleivleziis dil Bogn Sedrun. Ina stizun da bogn s'auda oz era tier las purschidas usitadas d'in bogn. Plinavon ei il plaz existent sper la cassa memia pigns. Las gardarobas ston era vegnidas baghegiadas entuorn, damai che talas adempleschan buca pli allas pretensiuns dils clients dad oz. Ils specialists da PPM proponan da sligiar si la gardaroba da gruppa e sparter si la gardaroba en duas localitads. En in spazi eisi lubiu da semover cun calziers ed en l'otra localitad astgan ils visitaders e las visitadras mo ir a pei blut. Cheutras sa la higiena vegnir migliurada. Plinavon fa PPM la proposta d'augmentar las scaffas ella gardaroba. L'interpresa PPM muossa era si ella studia ch'igl ei pusseivel da spargnar en cuosts da persunal entras ina reorganisaziun dil menaschi dil Bogn Sedrun. Il menaschi dil bogn eisi tenor la studia da PPM pusseivel da menar cun duas personas. Ina persuna ei responsabla per la cassa e l'ustria (bistro). L'otra persuna ha la survigilanza sur dil bogn. PPM ha elavurau duas sligiazions per la reorganisaziun. Tier l'emprema sligiazion sesanflan la cassa, l'ustria e la stizun el plaunterren, nua che l'ustria ei ussa. Igl access tier la partiziun wellness succeda entras ina scala interna. Tier la secunda sligiazion secatta la cassa e la stizun datier dalla gardaroba. Per l'ustria vegn ina part baghegiada vidlunder. Ord l'ustria che sesanfla el mument sirenen nescha ina localitad per cuors da gimnastica.

Tier la sanaziun dil bogn, dalla fassada e dallas gardarobas culla reorganisaziun dil menaschi quenta la fatschenta PPM cun cuosts da rodund frs. 2.8 milliuns. Per la sanaziun dil bogn e dallas gardarobas cun il baghegiament dil bogn ordaviert e la reorganisaziun vegn quintau cun cuosts da rodund frs. 4.5 milliuns. Tier omisduas sligiazions vegn ina piazza spargnada. Cheutras sereduceschan ils cuosts da persunal. Cun l'ustria, la stizun ed il bogn ordaviert ha il Bogn Sedrun plinavon la finamira da registrar dapli entradas.

3. Credit da planisaziun

Per la planisaziun dalla sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun ei in credit da planisaziun ella summa da frs. 370'000.00 necessaris. La planisaziun dil project cumpeglia las lavurs d'architectura, la planisaziun dallas installaziuns sanitaras e d'electricitad sco era dalla tecnica dil bogn. Las ulteriuras lavurs da planisaziun ein veseivlas ella tabella cheusut.

posizioniun	cuosts
architectura	frs. 100'000.00
inschignier	frs. 25'000.00
planisaziun d'installaziun sanitaras	frs. 26'000.00
tecnica dil bogn	frs. 16'000.00
planisaziun d'electricitad	frs. 8'000.00
planisaziun dil menaschi	frs. 7'000.00
tecnica dall'aua dil bogn	frs. 65'000.00
planisaziun dalla fassada	frs. 18'000.00
planisaziun dil project e dils cuosts	frs. 45'000.00
cuosts supplementars	frs. 30'000.00
total	frs. 340'000.00
taglia sin plivaleta	frs. 27'200.00
total inclus taglia sin plivaleta	frs. 367'200.00
credit da planisaziun	frs. 370'000.00

Proposta:

Sebasond sin las suranumnadas ponderaziuns

propona la suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca da conceder in credit da planisaziun ella summa da frs. 370'000.00.

4. Elecziun d'ina cumissiun

Per la planisaziun dalla sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun eisi necessari dad eleger ina cumissiun. Sco persunas dil fatg vegnan Maria Hunger, meinafatschenta dil Bogn Sedrun ed Andreas Pfister, cau digl uffeci da baghegiar, a far part a quella cumissiun. Els han negin dretg da vuschar, mobein vegnan a cusseglar la cumissiun en certs fatgs.

Proposta:

La suprastonza communal propona al cussegl da vischnaunca dad eleger las suandontas persunas ella cumissiun:

- **Christian Albin, gerau**
- **Renato Decurtins, gerau**
- **Damian Marino, commember dalla cumissiun Bogn Sedrun**
- **Reto Schmid, interprendider**
- **Christian Gieriet, cusseglier da vischnaunca**



Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2014/2017

Credit pil niev baghetg dil stradalessar

Vischnaunca Tujetsch

Messadi

dalla suprastonza communalala al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziada cussegliera
Stimai cussegliers

Credit pil niev baghetg dil stradalesser

1. Introducziun

Dapi igl onn 2009 sefatschenta igl uffeci forestal Tujetsch cun la sanaziun dil luvratori dil stradalesser. Igl onn 2004 ei il niev luvratori forestal vegnius construius. Igl onn 2008 ei quel vegnius colligiaus cun il luvratori stradal entras in suttetg aviert. Gia tier la planisaziun dil luvratori forestal ils onns 2002/03 essan nus sefatschentai intensivamein cun la problematica dil baghetg stradal. Gia da gliez temps era la necessitad d'ina sanaziun enconuschenta. Ord motivs da cuosts ei la varianta d'in niev baghetg per omisdus uffecis vegnius refusaus. Igl ei vegniu priu en consideraziun ina sanaziun sco era ina adattaziun da quei baghetg al niev luvratori forestal. Entochen oz ei quei denton buca vegniu exequiu. Segiramein ha era la munconza da regress muort il plazzal da lavur dalla Neat impediudu da realisar ina sligiazion ideala per ils basegns dil stradalesser.

Il luvratori stradal ei vegnius construius dad Albert Cavegn e ha surviu a sia firma sco magasin e dormitori per ses luvrers. Silsunter ha la firma Barclamiu Berther priu a tscheins ina part digl object per deponer material per la construcziun da pegnas scalegl. Igl onn 1990 ha la vischnaunca saviu acquistar il luvratori dad Albert Cavegn per la summa da frs. 180'000.00.

2. Situaziun actuala

La vischinonza dils differents menaschis da vischnaunca ha purtau grond fretg, cunzun suenter la reorganisaziun igl onn 2006. Oz sesanflan tuttas spartas tecnicas da vischnaunca en in liug. Il luvratori forestal porscha ina fetg buna infrastruttura da basa cun las localitads per collaboraturs, biro dil forester communal, differents luvratoris e magasins da material. Suenter la cumpra dalla 1/8 part (duas garaschas) da tal object igl onn 2008, il qual sudeva alla energia alpina, ei la situaziun semigliurada supplementarmein.

Il baghetg stradal porscha in suttetg per tut il material da signalisaziun stradala, rumida da neiv (crocs da neiv/bettaneiv), indrez da segar scarpas, indrez da schubergiar lingias da canalisaziun, segapastgets, maschina da scuar vias e bia auter.

Il grond parc da maschinas, tut ils survetschs comunals ed ils differents magasins basegnan in grond spazi. Ils dus objects cuntentan aschia cumpleinamein als basegns. Deplorablamein sesanfla igl object dil stradalesser en in fetg schliet stan. Las impurtontas munconzas vid igl object ein:

- la construcziun dil tetg ch'ei sesbassada e tegn buca pli ora l'aua
- la munconza d'isolaziun
- las portas garaschas memia pintgas
- la munconza da profunditad digl object
- la munconza da saver temprar igl object
- la statica insufficienta che lubescha buca da nezegiar igl entir intern
- il plaz restrenschiu
- negin spazi per la pistonza

Ultra da quei vegn igl object duront igl unviern per part inundaus ed ei sefuorma ina gronda cozza da glatsch.

3. Finamiras

Dapi igl onn 2011 ei il basegns da spazi carschius cuntinuadamein. Differentas localitads stattan buca pli a disposiziun per deponer material, uorden e maschinas. La situaziun cuntenta buca. Il menaschi tecnic sto untgir cun nezegiar ina gronda part dalla halla da stialas, il suttetg dalla deponia Prau Cumin, ina part dalla garascha sutterrana dalla casa communal, il baghetg a Scharinas e per part deponias ordaviert.

Muort il schliet stan dil baghetg stradal (mira sura) sa mo ina pintga part dil parc da maschinas vegnir deponius. Aschia eis ei adina da metter entuorn las maschinas, far plaz ed organisar danovamein il spazi da plaz. Tut tenor stagiun e basegns dil menaschi tecnic.

Duront il temps d'unviern vegn la pistunza plazzada en il sottetg dalla deponia Prau Cumin. Duront la stad en la garascha dallas pendicularas. En special duront il temps d'unviern ei ella exponida a freid e glatsch. Aschia ei previu el niev baghetg stradal ina garascha per la pistunza. Ina situaziun ideala, cun quei che la loipa curescha gest sper il baghetg stradal vi.

Naven digl atun 2017 basegna il forestalessar tut il spazi dalla halla da stialas per deponer lenna. Medemamein ei incert con ditg ch'il menaschi sa aunc far diever dallas garaschas sut casa communal. Ord quei motiv basegna ei ulteriur spazi el baghetg niev per treis indrezs da sittar lavinas e dus canuns da producir neiv.

4. Liug

Per saver mantener la buna sligiazion cun in liug da menaschi essan nus fermamein dil meini ch'il luvratori stradal sto restar el liug sco tochen dacheu. L'entira organisaziun ei bein surveseivla ed il spazi avon maun ei ideals per nos basegns, cunzun era suenter la terminaziun dil plazzal dalla Neat.

5. Variantas

Dapi igl onn 2009 examinescha la vischnaunca differentas variantas. Aschia han ins examinau la sanaziun digl object existent, il remplazzament digl object ella medema grondezia, igl acquist d'in object existent ella vischinonza sco era la construcziun d'in niev baghetg cun nezegiar certas parts digl object existent. Ils cuosts semovan denter 250'000.00 e 620'000.00 francs. Suenter differentas projectaziuns, calculaziuns e cussegliazions da persunas dil fatg essan nus perschua di da saver presentar oz ina fetg buna sligiazion.

6. Niev project

Danovamein ha la vischnaunca examinau ils basegns da spazi ed elaborau in niev project cun in baghetg che duei survivir al menaschi tecnic a liunga vesta. Cun la vischinonza tiel baghetg forestal san ins senezegiar da bia infrastruttura ch'ei avon maun. Aschia drova ei buca in niev scaldament e tuttas localitads per ils collaboraturs ein gia avon maun. Il niev project cuntegn cunzun spazi per deponer ina gronda part dil parc da maschinas, tut igl uorden dil stradalessar, ina installaziun da lavar maschinas sco era luvratoris. In niev indrez per deponer carpella duei vegnir plazzaus sper igl object.

La cumparsa dil niev object sedrezza tenor igl object existent dil forestalessar. Mintga garascha ei libramein accessibla e per igl uorden pign ei previu in access da surengiu. Muort la construcziun da betun sedattan gronds avantatgs dalla statica. Aschia eisi pusseivel da carrar cun in vehichel el plaun sura.

7. Calculaziun da cuosts

Il biro d'architectura maissen architects sa ha tschentau ensemen ina calculaziun detagliada. Tier las impurtontas posiziuns han els tratg en offertas da referenza per haver ina pli exacta calculaziun. Ils cuosts totals muntan a frs. 1'440'000.00 ed ein reparti sco suonda:

- Lavurs da preparaziun	frs.	15'000.00
- Baghetg en construcziun da betun e lenn	frs.	1'196'700.00
- Indrezs da menaschi	frs.	126'000.00
- Contuorn	frs.	40'200.00
- Cuosts da baghegiar accessoris	frs.	62'100.00
Total cuosts	frs.	1'440'000.00

Ella posiziun "indrezs da menaschi" ei il silo per la carpella cun frs. 70'000.00 cuntenius.



Niev baghetg pil stradalesser

8. Viseta tiel baghetg dil stradalesser

Mesjamna, igl 1. da fevrer 2017 naven dallas 19.00 uras entochen allas 19.30 uras han ils cussegliers e la cussegliera la pusseivladad da visitar il baghetg stradal (mira sura) e prender investa dil basegns dalla construcziun d'in niv baghetg. Il gerau André Schmid ed il forester Adrian Deragisch vegnan a star a disposiziun per damondas.

9. Conclusiun e proposta

Suenter in temps da planisaziun da biabein 7 onns ei il project semadiraus. In levgiament ei segiramein era il fatg ch'il plazzal da lavur dalla Neat ei terminaus e la zona d'industria Drun sa puspei vegnir nezejada dils menaschis indigens.

Il niv project ademplescha en tuts graus als basegns da nies menaschi tecnic e quei era a liunga vesta. Suenter madiras ponderaziuns, haver visitau differents projects da referenza, haver elaborau differents projects e haver tratg en consideraziun tut ils avantatgs e disavantatgs essan nus perschuidi dil niv project.

Il temps ei madirs per il proxim pass cun suttametter allas autoritads la proposta d'in niv luvratori stradal e conceder il credit necessari.

Proposta:

Proposta per mauns dil cussegl da vischnaunca da conceder in credit da frs. 1'440'000.00 pil niv baghetg dil stradalesser. La fatschenta ei da suttametter alla radunonza da vischnaunca.